

O. VIOLACEA, L.

Prové de l'Amèrica boreal, introduïda com planta de jardí, s'es propagada adhuc per els horts, segons esdevé a Sarrià.

O. TETRAPHYLLA, Cav.

D'aquesta especie cal dir lo mateix que de l'anterior. Repetirem no més l'observació que tenim feta abans de que's tracta d'una forma *trifoliata*, deguda pot ésser a l'aclimatació.

Sarrià, 1 de Març de 1913.

Les Cicindeles Catalanes (Col.)

C. Campestris L. y var.

PER

ASCENCI CODINA

(Acabament)

Com es natural, totes aquexes aberracions de color poden variar en lo dibuix per desaparició o confluència de les màcules dels èlitres en correlació amb les de la típica *campestris* L. i trobar-s'-hi totes les aberracions de dibuix transcrites, però per-xò no cambien pas el nom.

Més a més de les dos formes de la típica *campestris* L. i les aberracions de dibuix i color apuntades, s trova a Catalunya també una falsa var. *maroccana* F. En la península's troven totes les transitories entre la típica *Campestris* L. forma Nord a la del Sud i d'aquexa a la var. *maroccana* F.

més ben caracteritzada; més, si comparem els exemplars del Nord d'Espanya i Portugal amb los de la part més meridional, repararem tot seguit que la característica var. *maroccana* F. 's fa cada vegada més i més escassa, i qu'abunden més en lloc séu, conforme'ns allunyem vers el Nord, del centre i Sud d'Espanya, unes transitories que, si bé molt semblants, no sont pas aquelles típiques var. *maroccana* F.

La típica var. *maroccana* F. 's caracteritza: cap i escut del coll proporcionalment molt amples i aplanats i aquex últim en forma de cor; èlitres plans, amples, francament ovals, granulació forta, ressaltada, distinta, dexant veure entre-mitg les fossetes, carena de la vora exterior molt dilatada, specialment en les *q* fortament sobressurtida en la musculera; dibuix generalment gros amb les màcules mes o menys rodones i distants de la vora. El dibuix és generalment constant i molt rarament s'observa ausencia de tal o qual màcula i molt més encare confluencies. Habita Alger, Marroch, Espanya i Portugal. Com aberracions de color son conegudes: la de color vert, sense rastre del característic color d'aram, d'Alger i molt rarament d'Espanya i Portugal; la de color blavenc o francament roig—a. *farellensis* Beuth, també d'Andalusia i sobre tot del Sud d'Espanya; la de color francament negre=*guadarramensis* Graells, de la Granja i Guadarrama, (juny) sol correr demunt la néu de la montanya.

En efecte, a mida qu'un examina els exemplars del Nord d'Espanya, veu que sont més i més convexes i alguns quasi paral·lels, adhuc trovant en los del Nord-est i per consegüent en els d'aquí Catalunya, una gran semblansa amb los procedents del mitg-dia de França, specialment els d'entre Marsella i Niça i fins en els bastant internats en els Alps francesos i en la frontera Suiça, canviant fins formar una transitoria sobre la var. *maroccana* F., lo suficient característica i localisada per diferenciar-la de la típica var. *maroccana* F., amb nom distinct. Çò es lo que el Sr. Roeschke féu quand ell bateja sa *pseudomaroccana* amb certa timiditat, més després tots els autors han reconegut la validitat de la var. La var. *pseudomaroccana* Roe. Mon. der pal. Cic. p. 70, f. 2, 's diferencia de la var. *maroccana* F.: cos generalment més convexe, revingut i lluïnt amb reflectes metàlics aram-roigs; escut del coll també més revingut amb

clapes aram-roigs a cada costat del solc del mitg; èlites moderadament convexes o quasi paralels, granulació fina, de fort color d'aram deixant veure molt més clar entre mitg les fossetes blavoses, carena de la vora exterior estreta i afilada; dibuix molt més gros, la màcula central del èlitre sempre no gaire més baixa que la màcula mitjana marginal amb la qual molt freqüentment's casa; d'aquí que las formas *connata* i apical *conjuncta* o abdues ensems son molt més freqüents que les manades de tal o qual macula. Son conegudes i citades del mitg-dia de França i Espanya; a Catalunya n'he vistes de Montjuich, Montalegre, Serra de Tiana, Farell, etc. D'aberracions de color son conegudes i citades; la de color roig lluint amb reflectes eram-roigs, de prop de Niça i Sisteron, i també's troba aquí a Catalunya en la citada montanya del Farell ensems que'l tipo; la de color negre, prop de Briançon. Segons Roeschke l. c. prop de St. Martin Lantosq (Niza) ha sigut capturada juntament ab la var. *corsicana* Roe.

Que les *campestris* de Catalunya, qui no son pas el tipo f. Nord o Sud ni cap de las aberracions de color o dibuix apuntades, s'avenen més ab la descripció del tipo de la var. *pseudomaroccana* Roe. que no pas al tipo de la var. *marroccana* F., no cal més que comparar. Es clar, per això, que's troben ensems barrejades algunes transitories d'aquella sobre la tipical var. *marroccana* F. i encare algunes que sense ser estrictament ni unes ni altres, en sont un entre-mig que amb igual bon sentit poden atribuirse a une qu'altre var., com's despret d'una honrada carta postal, de l'honorable Dr. W. Horn, (l'autoritat del qual en Cicindèlides tothom acatará) en contestació a una qüestió proposant-lo com àrbitre. S tractava d'un exemplar de la *campestris* L. capturat a Montalegre; jo tenia a les hores duptes de classificar aqueixos com a var. *marroccana* o com var. *pseudomaroccana*, però inclinant-me més a la var. *marroccana*, car axí veia que'en general classificaven aci exemplars semblants. Tornant de l'excursió i posant l'exemplar viu dins una capseta vaig enviar-l'hi, dient-l'hi qu'hi havia opinions distinctes entre amics sobre la veritable filiació de la bestiola. Contestá poc després, 26-IV-07, axò: «La bête est une forme *transitoire* entre *C. campestris marroccana* F. et *campestris pseudomaroccana* Roeschke; (justement au milieu, me semble). Donc chacum a droit de vous et de vos amis.» En

aqueix cas també's trova la v. *maroccana* F. en Catalunya? De cap modo, lo que's trova ací es una *transitoria* sóbre la típical var. *maroccana* F., freqüent en el Centre i Sud d'Espanya, però admesa la var. *pseudomaroccana* Roe. en el ordre systemàtic per dar nom a la majoria d'aqueixes transitories especialment les del mitg-día de França ón la var *maroccana* F. es desconeguda, cal donar aqueix nom a las nostres, car sont a mig camí de les francament *maroccana* i tenen ab aquelles més afinitat de raça. Aximetéix un altre raõ es; qu'els autors donant nom a les varietats d'una especie's proposen sémpré desllindar raçes geogràfiques del nucli; nom o concepte general de l'especie subdividida, cóm a més specialment estudiada, i sémpré al ordenant aqueixa subdivisió baix un ordre sistemàtic, s parteix del punt geogràfic d'ón procedeix i més abunda la forma tronc o especie típical, de modo que'n lo cas present la forma tronch o típical *campestris* L. cóm procent del Nord d'Europa, es cap al Sud i paisos veïns, ón se troven les varietats els noms de les quals enclouent les diverses raçes geogràfiques, que caldrà nomenar baix una sistemàtica gradació de Nord a l'extrem Sud, d'Orient a Occident, fins ón queda limitada la specie en son concepte general. Axí doncs trovem que la forma tronc may separada completament de les séues raçes locals o var., va acompanyada arribant al mitg-día de França—deixant de costat la v. *pontica* Molsch, i v. *palustris* Motsch, cóm raçes més orientals a les quals pertoquen els dos primers llocs en el sistemàtic—ab la séua tercera raça geogràfica o var. *pseudomaroccana* Roe., y ab ella ab formes transitories sobre aqueixa meteixa var. Considerada Catalunya cóm la porta Nord-est d'Espanya, es per aqueixa porta per ón s'internen nombroses especies de l'Europa Central, les més resistents i braves, investint i traversant el Pirineu, les més delicades seguint las sinuositats de la costa no lluny del mar. Per aqueix últim camí, segons es desprend de la naturalesa i costums de la var. *pseudomaroccana*, amiga del sol, es verosimilment per ón entrá a Catalunya i d'aquí s'interná cap al Nord-oest i centre d'Espanya, canviant-se poc a poc a l'internar-se i degut a les tant anomenades influencias locals, en formes transitories sóbre la var. *maroccana* F. i confonent-se per fí ab aqueixa. De modo que la var. *pseudo maroccana* es sémpré més prop de la forma tronc *campestris*

L. que la var. *maroccana* no es lògic ni natural creure que per el sol fèt d'èsser de la vora d'ací del Pyrineu de prompte se fós transformada en *maroccana* F., sinó que conserva bona part dels caràcters d'aquella i tót lo més adquireix caràcters transitoris sobre aquexa. De vint eczemplars procedents de la baixa montanya i plà qu'envià a la casa Rolle de Berlin, al doctor Horn discerní unicament dues var. *pseudomaroccana* Roe., els demés, típics *campestris* L. forma Sud! Dòtze iguals exemplars qu'envià a Reitter cóm var. *maroccana* F., tornaren tóts cóm falsos!

La var. *pseudomaroccana*, Roe., té per límits occidental la var. *maroccana*, F. i oriental la *corsicana*, Roe.

Aquí podria dar fi a les observacions sobre les *C. campestris* i var., de Catalunya, però com se vulga que la v. *corsicana*, Roe., es la veïna oriental de la nostre var. *pseudomaroccana*, Roe., crec d'utilitat senyalar els caràcters distintius d'aquella a l'objecte que no's confonguen. La var. *corsicana*, Roe. se caracteriza; escut del coll més o menys en forma de cor; cap, vores del escut del coll—la porció central al costat del solc del mitg queda quasi sempre verda—, vores i sutura dels èlitres i cames freqüent color d'eram; granulació més grollera; dibuix més gros, màcules rodones sense tendència a desaparèixer, tót lo més la màcula mitjana marginal té una forma més estreta i sinuosa; màcula central sempre orlada d'una sfumació *connata* ab linia d'unió molt curte; la forma opical—*conjuncta* sembla ser molt rara, alguna vegada 's redueix la macula mitjan marginal en un mínim punchet.—Niça, Còrsega, Sardanya i les petites illes cóm St. Pietro. D'aberracions de color es escassa la de l'escut del coll i cames enteramet vert negre, Còrsega; s'en troven de blavoses i també d'un color blau intens; d'altres d'un obscur blau violeta=*saphyrina*, Géné; St. Pietro, Carloforte (Sardanya), molt freqüent i distant del mar. La de color negre=*nigrita*, Dej.: Còrsega.

La taula de la *C. campestris*, L. i var. observades a Catalunya (1), es aquexa:

(1) Els Srs. Cuní, Martorell i Peña, en el seu Cat. met. y raz. de los Col. obs. en Catatlunya, p. 3, citan: *C. campestris*, L. var. *maroccana*, F. i var. *farellensis*, Graells.

Cicindela campestris, L. Comú; en l'alta montanya predomina la F. Nord, més escasses les F. transitories sobre la F. Sud; Nuria, St. Llorens de Morunys, etc. En la baixa montanya i en lo plà predomina la F. Sud, més escassa la F. Nord i F. transitories sobre la var. *pseudomaroccana*, Barcelona, Montjuic, Mongat, etc., molt comú per tót.

a. impunctata, Westh. Montalegre: ni es escassa ni dupto trobar-la en altres punts.

a. 5-maculata, Beuth, Farell; id. id.

a. manca, D. Torre. Farell; id. id.

a. affinis, Dej. Entorns de Barcelona, Montgat, Farell; id. id.

a. conjuncta, D. Torre. Sant Llorens de Morunys, sembla escassa.

a. melanostoma, D. Torre. Nuria, no sembla rara a l'alta montanya.

a. coeruleascens, Schilsky. Entorns de Barcelona, Farell. Exemplars ben blaus molt rars; amb clapes més o menys exteses, escassos a la baixa montanya i plà.

a. rubens, E. Friv. *farellensis*, Graells. Farell, Tarassa, i entre Alella i Granollers; comú al primer punt, molt més escassa'n els altres; molt possible que's trobe'n altres punts de la baixa montanya.

a. funebris, Sturm. Nuria, es raríssima.

var. *pseudomaroccana*, Roe. Montjuich, Montalegre, terra de Tiana, Farell; abunda; més escasses F. transitorias sobre la var. *maroccana*, F.

+ F. *conjuncta*, Montjuich; més escassa.

+ F. *connata*, Montjuich, Mongat; no escasseja pas,

+ F. *roija*, Farell, no scasseja, raras F. transitorias sobre la aber. roija de la var. *maroccana*, F. o a. *farellensis*, Beuth.